בעי רב יוסף אין חרישה בשבת מהו מי אמרי' כיון דקא מודו בכולהו מלתא כביטול מקצת וקיום מקצת דמי או דלמא כיון דקא עקריין ליה לחרישה כל עיקר בעקירת גוף דמי ת"ש יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור ואמאי הא עקריין לשומרת יום כנגד יום כל עיקר אמר לך רב יוסף שומרת יום דקאמרין כדשנין ת"ש יש שבת בתורה אבל המוציא מרה"י לרה"ר פטור ואמאי הא עקריין להוצאה כל עיקר התם נמי כדשנין ת"ש יש עבודת כוכבים בתורה אבל המשתחוה פטור ואמאי והא עקריין להשתחויה כל עיקר אמרי השתחויה נמי כדשנין בעי ר' זירא אין שבת בשביעית מהו במאי טעו בהדין קרא [1] בחריש ובקציר תשבות בזמן דאיכא חרישה איכא שבת ובזמן דליכא חרישה ליכא שבת מי אמרינן כיון דמקיימין לה בשאר שני שבוע כביטול מקצת וקיום מקצת דמי או דלמא כיון דקא עקריין ליה בשביעית בעקירת הגוף דמי אמר רבינא ת"ש ב א) נביא שנתנבא לעקור דבר מדברי תורה חייב לביטול מקצת ולקיום מקצת רבי שמעון אומר פטור ובעבודת כוכבים אפילו אמר היום עובדה ולמחר בטלה חייב שמע מינה אין שבת בשביעית כביטול מקצת וקיום מקצת דמי שמע מינה: **מתני'** הורו ב"ד וידע אחד מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה מופלא של ב"ד שם או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראוי לבנים ה"ז פטור שנאמ' כאן עדה ונאמר להלן עדה מה עדה האמורה להלן כולן ראוין להוראה אף עדה האמורה כאן עד שיהיו כולן ראוין להוראה: **גמ'** או שלא היה מופלא של ב"ד שם מנלן אמר רב ששת וכן תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אמרו הורו בדבר שהצדוקין מודין בו פטורין מפני שהיה להם ללמוד ולא למדו לא היה מופלא של ב"ד שם נמי פטורין מפני שהיה להם ללמוד ולא למדו: נאמר שם עדה ונאמר כאן עדה עד שיהו כולן ראוין להוראה: והתם מנלן דאמר רב חסדא אמר קרא [2] והתיצבו שם עמך בדומין לך ואימא עמך לשכינה אלא אמר ר"נ בר יצחק אמר קרא ט) [3] ונשאו אתך בדומין לך: **מתני'** הורו ב"ד שוגגין ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר מזידין ועשו שוגגין מביאין כשבה ושעירה שוגגין ועשו מזידין הרי אלו פטורין: **גמ'** שוגגין ועשו מזידין הרי אלו פטורין הא שוגג דומיא דמזיד חייב והיכי דמי שהורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו בשומן ואכלו לימא תפשוט הא דבעי רמי בר חמא אמר לך משום דתנא רישא מזידין ועשו שוגגין תנא סיפא שוגגין ועשו מזידין: **מתני'** הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר ובעבודת כוכבים מביאין פר ושעיר דברי ר"מ ר' יהודה אומר י"ב שבטים מביאין י"ב פרים ובעבודת כוכבים מביאין י"ב פרים ושנים עשר שעירים

רבי

בעי רב יוסף אין חרישה בשבת מהו. הכא לא מבעיא ליה לרב יוסף בדבר שאין הצדוקין מודין כלל אלא בבטול מקצת וקיום מקצת קא מבעיא ליה: **מי אמרינן כיון דקא מודו.** ב"ד בכולהו שאר מלאכות דשבת דאסירי כבטול מקצת וקיום מקצת דמי וחייבין: **(וכלהו) כדשנין.** לעיל (ע"א) דלא הוי עקירת כל הגוף דשומרת יום: **(וכולה) כדשנין.** דמוסיף חורק שרי דלא הוי עקירת כל הגוף: **(וכולה) כדשנין.** דהשתחואה שלא כדרכה שריא: **בחריש ובקציר תשבות.** דמשמע בזמן דאיכא חרישה דהיינו בשאר שני שבוע תשבות איכא שבת: **בזמן דליכא חרישה.** דהיינו בשביעית ליכא שבת: **נביא שהתנבא.** כגון שתחלתו נביא של אמת ולבסוף נביא השקר שהתנבא לעקור דבר מדברי תורה חייב ודברי הכל בחנק: **לקיים מקצת ולבטל מקצת.** דשאר מצות ר"ש פוטר וה"ה לרבנן: **ובעבודת כוכבים אפי' אמר לך היום עובדה ולמחר בטלה.** דהיינו קיום מקצת ובטול מקצת דעבודת כוכבים חייב דרחמנא אמר להדיחך מן הדרך ה) אפי' מקצת דרך ובעבודת כוכבי' הוא דכתיב וכי קתני חייב כגון לרבנן בסקילה ולר"ש בחנק והכי מתרץ ליה רב חסדא בפ' אלו הן הנחנקין (סנהדרין דף צ.). והיום עובדה ולמחר בטלה כאין שבת בשביעית דמי וקרי להו ביטול מקצת וקיום מקצת ש"מ: **מתני' ואמר להם טועים אתם.** לא הוי הוראה מעליא ופטור דבעינן עד שיורו כולן כדאמר לעיל ו) : **או שלא היה מופלא של ב"ד שם.** אע"ג דלא הוה מסנהדרין עצמן דאילו הוי מסנהדרין עצמן אפי' (אם) קטן שבכולן לא היה שם לא הויא הוראה מעליא כדאמר ז) לקמן מאם כל עדת ל) איתא לכולה סנהדרי הויא הוראה ואי לא לא ואיכא למימר נצטרך אחד מהן ללאת לדרך ומינו אחר במקומו א"נ זקן מ) (או) שאין לו בנים היה לכך נתמנה אחר בסנהדרין: **או זקן שאין ראוי לבנים.** נ) וקשיא לי מפני מה אין ראוי להוראה: **ונאמר להלן עדה.** ושפטו העדה והצילו העדה (במדבר לה) דהיינו סנהדרין כדתנן בפ"ק דסנהדרין (ד' ב.): ס) **נאמר כאן עדה.** דכתיב (ויקרא ד) אם כל עדת ישראל ישגו: **(ושפטו את העדה) מה להלן ראוין להוראה כו': גמ' והתם מנ"ל.** דכולהו דהוין ראוין להוראה: **אמר רב חסדא.** גמר ממשה דמשה הוקים סנהדרין דהוו כולן ראוין להוראה דכתי' והתיצבו שם עמך כדומין לך דליהוי (התם) כולן ראויין להוראה ה"נ בעינן דסנהדרי דעלמא ליהוו ראויין להוראה והואיל ומלינו לעדה האמורה כאן כולן ראוין להוראה שמעינן מינה נמי דהיינו סנהדרי גדולה דתניא בת"כ פ) עדת ישראל עדה המיוחדת לכל ישראל ואיזו זו סנהדרי גדולה: **ואימא עמך משום שכינה.** דלגופיה הוא דאתא כלומר שיהו עומדין עמך ולא יכנסו לפני ולפנים במקום שכינה דסלקא דעתא אמינא והואיל דכתב צ) אספה לי דיכנסו במקום שכינה קמ"ל. [נ"א] עמך משום שכינה כלומ' ברור לצדיקים גמורים שאני רוצה להשרות שכינה עליהם: **אתך בדומין לך.** שיהיו ראויין להוראה: **מתני' הורו ב"ד שוגגין ועשו הקהל שוגגין.** על פיהם ב"ד מביאין פר לרבי מאיר כדאית ליה ור' יהודה כדאית ליה ור"ש כדאית ליה ק) דהוי הוראה מעליא: **הורו ב"ד מזידין ועשו הקהל שוגגין.** לא הוי הוראה מעליא דהא כל עדת ישראל ישגו כתיב ר) דבעינן שוגגין בב"ד והכא הוה ליה שגגת מעשה בלא הוראה ומביאין כל אחד מן הקהל כשבה או שעירה דכיחיד דמו: **הורו ב"ד שוגגין ועשו הקהל מזידים פטורים.** דמזיד לאו בר קרבן הוא: **גמ' טעמא דשוגגין ועשו מזידים דפטורין.** דמזיד לאו בר קרבן הוא לא צבור ולא יחיד הא שוגג דומיא דמזיד דלא הוי ממש תולה בב"ד הוי שוגג תולה בעצמו וחייב בשגגת מעשה קרינא ביה: **כגון שהורו ב"ד שחלב מותר.** שעל הקרב ולא שעל הכליות דלא הוי עוקר כל הגוף: **ונתחלף חלב בשומן ואכלו.** דמחייב דתולה בעצמו הוא. והאי דקרי ליה דומיא דמזיד משום דכי היכי דמזיד לאו תולה בב"ד הוא האי שוגג נמי לאו תולה בב"ד הוא. ותפשוט הא דבעי רמי בר חמא (לעיל דף ג.): **אמר לך.** רמי בר חמא האי דקתני שוגגין ועשו מזידים לאו למידק מינה קא אתי אלא איידי דתנא מזידין ועשו שוגגין תנא נמי שוגגין ועשו מזידים וכדי נסבה ולא דייקי' מינה כלום ובעיא דידי' מהא ליכא למשמע מינה: **מתני' הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר.** (כגון) ב"ד ולא צבור: **בעבודת כוכבים ב"ד מביאין פר ושעי' דברי ר"מ.** דבעבוד' כוכבים בהוראה פר ושעיר מייתי דכתי' בפ' שלח לך אנשים ש) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה דהיינו בעבודת כוכבים כדאמר לקמן בפרק הורה כהן משיח ת) איזו היא מצוה ששקולה כנגד כל המצות הוי אומר זה עבוד' כוכבי' וכתיב (במדבר טו) ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת: **רבי יהודה אומר י"ב שבטים מביאין י"ב פרים.** דכל שבט ושבט אקרי קהל וקסבר צבור מביאין פר ולא בית דין:

רבי

תוספות

בעי רב יוסף אין חרישה כו'. רישא דאבות מלאכות דפי' כלל גדול א) נקט אבל חרישה לדוקין מודין בה ולרב יוסף נמי בעי דבר שאין מודין בו כדלקמן אמר לך רב יוסף כו'. משמע דסבר כשמואל: **ש"מ אין שבת בשביעית כו'.** משמע דאין לדוקין מודין בהאי דרשא אע"ג דלעיל דרשי ליה יהיה לה לשומרת (יום) [יום]: **או שלא היה מופלא שבב"ד שם.** פרש"י ולא היה נמנין לה"ק אפי' קטן שבהם נמי כדאמרי' לעיל שיהיו כולן בהוראה. וקשה דהא אמופלג לעיל. (נ"ל דלריכן לומר דלפני התי' לא היה כתוב לעיל הא דמפסיק ולא מאי כל עדת דקאמר דממנה כו' עי' לקמן ברש"י דף (ס') [ו'] ע"א) וכת"י מוסיף נמי אם אמר לא סיני ידעינן דכמאן דליתי' דמיא: **אחד מהן גר או ממזר.** בירושלמי שעברו ומנוהו. דמי שאין ראוי להוראה נעשה כאלן:

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פי"ד מהל' שגגות הל' ב סמג לאוין רט:

לד ב ג מיי' פ"ט מהל' יסודי התורה הלכה א והלכה ג ד סמג לאוין שסד:

לה ד מיי' שם הל' ה:

לו ה ו מיי' פי"ג מהל' שגגות הל' א סמג עשין רט:

לז ז מיי' פי"ג שם הלכה א והלכה ג סמג שם:

לח ח ט מיי' שם פרק י"ג הל' ו סמג שם:

לט י כ מיי' שם פרק י"ג הלכה א:

רבינו חננאל

רשתי הוריות נינהו לא מצטרפי וכל חד באנפי נפשה קיימא וליכא פר אלא כל חד מייתי חטאתו או דלמא כיון דאידי ואידי חלב היא מצטרף [את"ל כיון וכו' מצטרף] מיעוט בחלב שעל הקיבה. פ"א על הקרב [ומיעוט בחלב שע"ג דקין] פי' הורו בהוראה ראשונה דחלב שעל הקיבה מותר. ובשניה הורו שחלב שעל גבי הדקין מותר. מהו הכא ודאי כיון דמתרי קראי קא אתו לא מצטרפי פי' דקא אי טעו בהאי קרא דכתיב חד את החלב המכסה את הקרב וגו' (והכי קאמר) [ותניא בספרא] אשר על הקרב. ר' (שמעון) [ישמעאל] אומר להביא חלב שעל הקיבה ר' עקיבא אומר להביא חלב שעל הדקין והתם מפרש דמעל הכסלים נמי איתרבו חלבים אחריני ותניא נמי כוותה בתוספתא שחיטת חולין (ספ"ט) וליכא פר. או דלמא שם חלב אחד הוא ומצטרפי את"ל שם חלב אחד הוא מיעוט בחלב ומיעוט בדם מהו הכא ודאי כיון דתרי איסורי נינהו לא מצטרפי או דלמא כיון שאיסורן שוה פי' דאיסורי תרוייהו באכילה ובקרבן שוה דאיבעי כשבה מייתי ואיבעי שעירה מייתי מצטרפי את"ל כיון דאיסורן שוה וקרבנן שוה מצטרפי מיעוט בחלב ומיעוט בעבודת כוכבים מהו. הכא ודאי אין איסורן שוה פירוש דאין איסור עבודת כוכבים לענין אכילה ואין קרבנן שוה. דהתם בעבודת כוכבים [עזן בת שנתה הוא דמייתי אבל כשבה לא ומפרש בסיפרי פרשה שלח לך. לא מצטרפי או דלמא כיון דאידי ואידי כרת הוא מצטרפי ותיקו. ל"א איבעיא להו הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט צבור וחזרו בהן וחזרו והורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט אחר מהו מי מצטרף הוא מיעוט קמא בהדי מיעוט בתרא ומייתי קרבן אי לא כיון דהוה להו ידיעה במצעי לא מצטרפי או דלמא כיון דהדר (בידיעה) [ב"ד] כו'. ומיבעיא לן נמי היכא דהורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט הקהל ומת אותו ב"ד [ועמד ב"ד] אחר והורו כראשון שחלב מותר ועשו מיעוט אחר הדיו תרי מיעוטי רובא מהו. פי' מי אתי פר אי לא אליבא דרבי מאיר דאמר ב"ד מייתי לא תיבעי לך דהא ליתנהו. פי' לקמאי הלכך כל חד מייתי חטאתו כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר צבור מייתי. מאי צבור דמעשה תלי בהו הא קאי ומייתו פר (שייך לדף ג ע"ב) או דלמא הוראה דהתרא ב"ד בעינן פי' שיחזרו בהן סמכה. וכיון דלא אפשר לא מייתי צבור פר וסלקא בתיקו: א"ר יוחנן פ"א ר' נתן מאה שישבו להורות. פי' אם היו ב"ד שבירושלים מאה איש והורו לעבור ועשו רוב הקהל אין חייבין עד שיורו כולן. שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו עד שישגו כולן. אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכי נמי מסתברא דבכל התורה כולה קי"ל רובו ככולו והכא כתב כל עדת הואיל וכן אפילו הן ק'. פי' אילו כך היה דבהוראת רוב ב"ד סגיא ליכא רחמנא ואם עדת ישראל ואנן הוינן אולין בסוגין דכל אורייתא דברובא סגיא מדרבנן וכתב כל ש"מ דבעינן הוראת כולהו. ואותבינן עלה מהא דתניא ב) הורו ב"ד ונודע לאחד מהן שטעו ואמר לדן שרצים אתם הרי אלו פטורין טעמא דאמר להו הא לא שתיק חייבין אמאי והא לא אשוי בהורייהו ודחינן הכא במאי עסקינן דכרכיש רישיה. פ"א כגון שדרכין רישיה והיינו הך. פי' לא תימא הא שתיק חייבין. אלא הא נענע ראשו חייבין דהוי (כמשנה) [כמודה] תו אותיבא מהא דתנן ב) בפרקין כי האי גוונא ודחינן כקמייתא ואותיב רב משרשיא מהא דאמרו רבנן בע"ז פרק אין מעמידין סמכו רבותינו על דברי רשב"ג ועל דברי ר' אלעזר ב"ר צדוק שהיו אומרים אין גוזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין [illegible]

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ל., ב) לעיל ג:, ג) [שיין תרי"ט], ד) קדושין עו: סנהדרין לו: ע"ש, ה) [שמות יח ע"י רש"י סנהדרין לו:], ו) עיין לעיל ג. תוס' ד"ה עד שיהיו וכו' ע"ש, ז) לעיל דף ג., ח) [דברים יג], ט) [דף ג:], י) [עי' לח"מ פי"ג מהל' שגגות הי"א] מ"ל, כ) [נ"ל לעיל דף ג:], ל) [ויקרא ד], מ) בספרי ליתא, נ) עי' פי' המשניות להרמב"ם שעם לוא, ס) [נ"ל לפני ד"ה ונאמר], ע) [ויקרא דכירת דחוקה מרשה ד], פ) [במדבר יא], צ) [לקמן], ק) [ויקרא ד], ר) [במדבר טו], ש) [דף ה.], ת) שבת עב. ע"ש ונגה'.

תורה אור השלם

1. ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת: שמות לד כא
2. ויאמר יי אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתיצבו שם עמך: במדבר יא טז
3. ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך: שמות יח כב

מוסף רש"י

ונשאו אתך. כשנהדראות שחלק לו יתרו לשפוט את העם, דאין כאן משום שכינה, דכתיב והקל מעליך ונשאו אתך, ולא מן ונשאו אתך במשא העם (במדבר יא) ילין, דהכא בשפטים וזקנים שחלנו עמו לאהל מועד כתיב, ומשום שכינה (סנהדרין לו: ובעיו"ן קדושין עו.).

תוספות הרא"ש

בעי רב יוסף אין איסור חרישה בשבת מהו כו'. [וא"ת תיפוק ליה דהוה דברים שצדוק וביתוס מודים בו דכתיב בחריש ובקציר תשבות וי"ל דלית ליה לרב יוסף הא דשמואל דאמר אין חייבין עד שיורו בדבר שאין הצדוקים מודים בו. וברייתא דמייתי רב ששת לקמן תנא דבי ר' ישמעאל מפני מה אמרו הורו בדבר שהצדוקים מודים בו פטורים כו'. לא שמיע ליה לרב יוסף. והרמ"ה ז"ל תירץ מדלא כתיב מחריש ומקציר תשבות אפשר דמפרשים צדוקים בחריש ובקציר תשבות בימות החמה ובימות הגשמים: והא קא עקרו ליה לאיסור דשומרת יום כנגד יום לגמרי. והוה ליה בעוקר אחד מאבות מלאכות של שבת אלא ודאי כיון דמודו בשאר הלכות נדה כביטול מקצת וקיום מקצת דמי וכן בשבת נמי: א) דאמרי כדרכה אסורה ושלא כדרכה מותרת לא קא אעקרא איסור דשומרת יום כנגד יום לגמרי: הא משכבי אשה כתיב מלמד ששני משכבות יש באשה וכיון דשלא כדרכה כתיב בהדיא הוי מילתא באנפי נפשיה כמו חרישה וקצירה. וכי אמרו דשלא כדרכה שרי נמצא דעקרי איסור ביאה שלא כדרכה כדכתי' בקרא וה"ל עוקר כל הגוף: דאמרי גמר ביאה שלא כדרכה אסורה הערראה מותרת נמצא דלא עקרי איסור שלא כדרכה לגמרי. והא את מקורה הערה כתיב וכיון דכתיב הערראה בהדיא הוי מילתא באנפי נפשיה כמו חרישה בשבת וכי שרי לה הא עוקר כל הגוף אלא ודאי כה"ג לא הוה עוקר כל הגוף כיון דמודו בשאר הלכות נדה: דאמרי הערראה גופיה כדרכה אסורה ושלא כדרכה מותרת דבהערראה גופיה איכא ביטול מקצת וקיום מקצת (הוי) [ואין] [illegible] משום איסור שלא כדרכה דאיכא קרא באנפי נפשיה מוקמי לה בגמר ביאה: בעי ר' זירא את"ל אין חרישה בשבת דבעיקר כל הגוף דמי ופטורין אמרו אין חרישה וקצירה ג) בשבת בשביעית מהו: הורו ב"ד וידע אחד מהם שטעו ואמר להם טועים אתם כו' ופרש"י ז"ל דלא הוי הוראה מעליא ופטורים עד שיורו כולם כדאמרי' לעיל והקשה עליו הרמ"ה ז"ל והא האי טעמא לר' נתן הוה ואיהו איתותב לעיל ואמאי מוקים סתם מתני' דלא כהלכה ופי' דכיון שאמר להם טועים אתם ואמר להם טעמו איבעי להו לעיוני טפי קודם שיורו היתר וקרובים למזיד נינהו ולא הוה הוראה ולא ידענא מאי תיקן עד שיורו כולם ראויה גביל נתן להם עד מתי יעיינו בדברי היחיד ועוד דלעיל משמע למאן דלית ליה דר' נתן הויא הוראה אע"ג דלא השוו כולהון דמסיק אי איתא לכולה סנהדרי הויא הוראה ואזלינן בתר רובא אע"ג דמעוטא פליגי עלייהו הלכך נראה פרש"י ז"ל ואע"ג דאותבי' לר' נתן מברייתא סתם מתניתין עיקר: עמך משום שכינה. שיהיו מצוין אצלו שם להאציל מרוחו עליהם: מתני' [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com